

Олена АФОНІНА, шеф-редактор журналу «БАЛАНС-БЮДЖЕТ»

ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ З ОПЛАТИ ПРАЦІ У 2022 РОЦІ

Розглянемо зарплатні зміни, які чекають на бюджетні установи цього року. Одразу зауважимо, що не всі з них на сьогодні діють. Проте, якщо завчасно знати про заплановані зміни, можна підготуватися до їх упровадження без зайвих стресів.

Показники щодо оплати праці

Зазначимо, що розмір мінімальної зарплати (далі – МЗП) не змінюється починаючи з грудня 2021 року і до 1 жовтня 2022 року.

Таблиця 1. **Мінімальна зарплата** (грн)

Період	Розмір	
	Місячний	Погодинний
1	2	3
1 січня – 30 вересня	6 500,00	39,26
1 жовтня – 31 грудня	6 700,00	40,46

На що вплине показник МЗП:

1. Як і раніше, якщо зарплата менша за МЗП, треба робити доплату до розміру МЗП відповідно до ст. 3 Закону від 24.03.1995 № 108/95-ВР (далі – Закон № 108). Відстежуйте: якщо показник МЗП не зміниться, але оклад працівника підвищено, то розмір доплати до МЗП зменшиться.

Тобто заробітна плата працівника 2022 року буде складатися:

- лише з окладу, якщо його розмір дорівнює або вищий за рівень МЗП;
- з окладу та доплати до МЗП, якщо оклад установлено на рівні, меншому за МЗП.

2. У зв'язку зі зростанням розміру МЗП підвищується мінімальна (1 МЗП) і максимальна база ЄСВ (15 МЗП), а також розмір ЄСВ для працівників. Проте ставки ЄСВ 2022 року залишаються незмінними: загальна – 22 %, для осіб з інвалідністю – 8,41 %.

Таблиця 2. **База нарахування ЄСВ** (грн)

Показник	Період, сума	
	з 01.01.2022	з 01.10.2022
1	2	3
Максимальна база нарахування ЄСВ	97 500	100 500
Максимальний страховий внесок	21 450	22 110
Мінімальна база нарахування ЄСВ	6 500	6 700
Мінімальний страховий внесок	1 430	1 474

3. Відповідно до Закону від 23.09.1999 № 1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – Закон № 1105) лікарняні та декретні для осіб, страховий стаж яких протягом 12 місяців перед страховим випадком менше ніж 6 місяців, обмежується граничним розміром:

- для тимчасової непрацездатності (лікарняних) – не більше ніж допомога, обчислена з МЗП, яка діє у місяці настання страхового випадку (п. 1 ч. 4 ст. 19 Закону № 1105);
- для допомоги по вагітності та пологах (декретних) – не більше ніж допомога, обчислена з подвійної МЗП, яка діє в місяці настання страхового випадку (п. 2 ч. 4 ст. 19 Закону № 1105).

Незалежно від страхового стажу щодо лікарняних і декретних застосовуються такі обмеження:

- мінімальне обмеження (лише для декретних) – не менше ніж розмір допомоги, обчисленої з МЗП, яка діє в місяці настання страхового випадку (ч. 2 ст. 26 Закону № 1105);
- максимальне обмеження (для лікарняних і декретних) – не більше ніж допомога, обчислена з максимальної бази ЄСВ, яка діяла в попередньому місяці перед місяцем настання страхового випадку (ч. 3 ст. 24, ч. 2 ст. 26 Закону № 1105).

Увага! Для розрахунку обмеження береться попередній місяць, а не місяць настання страхового випадку (лист Мінсоцполітики від 23.11.2017 № 514/0/86-17/273).

Таблиця 3. **Обмеження щодо середньоденної зарплати для розрахунку лікарняних і декретних**

(грн)

Місяць	Середньодення зарплата за 1 календарний день		
	Мінімальна (лише для декретних)	Максимальна (якщо страховий стаж за 12 місяців – менше ніж 6 місяців)	Максимальна (база за попередній місяць)
1	2	3	4
Січень – вересень	213,53 (6 500,00 : 30,44)	427,07 (2 x 6 500,00 : 30,44)	3 203,02 (97 500,00 : 30,44)
Жовтень	220,11 (6 700,00 : 30,44)	440,21 (2 x 6 700,00 : 30,44)	3 203,02 (97 500,00 : 30,44)
Листопад – грудень	220,11 (6 700,00 : 30,44)	440,21 (2 x 6 700,00 : 30,44)	3 301,58 (100 500,00 : 30,44)

У розрахунку середня кількість днів у одному місяці за рік – 30,44 відповідно (п. 4 Порядку обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням), затвердженого постановою КМУ від 26.09.2001 № 1266).

4. Підвищення МЗП вплине на розмір доходів, що не обкладаються ПДФО та військовим збором (далі – ВЗ). Так, протягом 2022 року не-

оподатковувана частина становить 1 625 грн (МЗП на початок року = 6 500 грн x 25 %).

5. У зв'язку з тим що показник МЗП зріс у грудні 2021 року, оклади працівників на 01.01.2022 підвищувати не потрібно.

6. Зростуть добові в межах України для небюджетників на 2022 рік – 650 грн (0,1 МЗП).

7. Підвищуються розміри трудових штрафів відповідно до ст. 265 КЗпП.

Таблиця 4. **Прожитковий мінімум (далі – ПМ)**

(грн)

Розмір ПМ	Період		
	Із 1 січня 2022 року	Із 1 липня 2022 року	Із 1 грудня 2022 року
1	2	3	4
На одну особу	2 393	2 508	2 589
Дітям до 6 років	2 100	2 201	2 272
Дітям від 6 до 18 років	2 618	2 744	2 833
Працевдатним особам	2 481	2 600	2 684
Особам, які втратили працевдатність	1 934	2 027	2 093

На що вплине показник ПМ:

1. На 01.01.2022 визначається (протягом року не змінюється) розмір податкової соціальної пільги (далі – ПСП) та граничний розмір доходу, що надає право на ПСП:

- граничний розмір доходу, що надає право на ПСП у 2022 році, – 3 470 грн (ПМ на початок року 2 481 грн x 1,4 округлений до найближчих 10 грн),
- звичайна ПСП – 1 240,50 грн (2 481 грн x 50 %).

Таблиця 5. Розмір ПСП

(грн)

Вид ПСП %	Розмір ПСП	Граничний розмір доходу, який дає право на отримання ПСП
1	2	3
Звичайна 100 %*	1 240,50	3 470,00
Звичайна на «дітей» 100 %**	1 240,50 x кількість дітей до 18 років	Для одного з батьків: 3 470 x кількість дітей, для другого – 3 470
Підвищена на «дітей» 150 %***	1 860,75 x кількість дітей до 18 років	Для одного з батьків: 3 470 x кількість дітей, для другого – 3 470
Підвищена 150 %****	1 860,75	3 470,00
Максимальна 200 %*****	2 481,00	3 470,00

* Звичайна 100 % (пп. 169.1.1 Податкового кодексу, далі – ПК) – усі працівники, розмір доходів яких не перевищує 3 470 грн.

** Звичайна на «дітей» 100 % (пп. 169.1.2 ПК) – один із батьків, який утримує двох та більше дітей до 18 років.

*** Підвищена на «дітей» 150 % (пп. «а», «б» пп. 169.1.3 ПК) – становить 1 860,75 грн і надається платнику податків: – одинокій матері (батькові), вдові (вдівцю) або опукуну чи піклувальнику в розрахунку на кожну дитину віком до 18 років; – особі, яка утримує дитину з інвалідністю в розрахунку на кожну дитину віком до 18 років.

**** Підвищена 150 % (пп. «в»–«е» пп. 169.1.3 ПК):

- особі, яка постраждала внаслідок аварії на ЧАЕС (1 та 2-ї категорії);
- особі, яка є учнем, студентом, аспірантом, ординатором, ад'юнктом;
- особі з інвалідністю I або II групи, у т. ч. з дитинства;
- особі, якій призначено довічну стипендію у зв'язку з переслідуваннями за правозахисну діяльність, включаючи журналістів;
- учасникові бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни

***** Максимальна 200 % (пп. 169.1.4 ПК):

- Героєм України, Радянського Союзу, Соціалістичної Праці або повним кавалером ордена Слави чи ордена Трудової Слави;
- особою, яку нагороджено чотирма і більше медалями «За відвагу»;
- учасником бойових дій під час Другої світової війни
- особою, яка в період Другої світової війни працювала в тилу;
- особою з інвалідністю I і II групи, яка брала участь у бойових діях на території інших країн у період після Другої світової війни;
- колишнім в'язнем концтаборів, гетто та місць примусового утримання під час Другої світової війни;
- особою, яка визнана репресованою чи реабілітованою.

2. У межах ПМ проводять індексацію доходів працівників. База індексації змінюється впродовж року залежно від зміни розміру ПМ. Об'єкт індексації 2022 року не змінюється (зарплата працівників установ; грошове забезпечення військовослужбовців, поліцейських, осіб рядового і начальницького складу, посадових осіб митної служби; стипендії; аліменти; пенсії; допомога по безробіттю в розмірі доходу):

- з 1 січня – 2 481 грн;
- з 1 липня – 2 600 грн;
- з 1 грудня – 2 684 грн.

Доходи громадян, як і раніше, індексуються в межах ПМ, установленого для відповідних соціальних і демографічних груп населення, згід-

но з п. 4 Порядку проведення індексації грошових доходів населення, затвердженого постановою КМУ від 17.07.2003 № 1078.

3. Збільшується розмір необкладених ПДФО і ВЗ доходів, які визначаються виходячи з ПМ. Не обкладається ПДФО і ВЗ нецільова благодійна допомога, яка надається резидентами – юридичними або фізичними особами на користь платника податків протягом звітного податкового року, якщо її розмір не перевищує 3 470 грн.

4. Рівень забезпечення ПМ для призначення державної соцдопомоги визначає ст. 9 Закону про Держбюджет на 2022 рік і залежить від зростання ПМ.

Таблиця 6. Допомога малозабезпеченим сім'ям

(грн)

Соціальні та демографічні групи населення	Розмір рівня відповідного ПМ, %	Сума		
		січень – червень	липень – листопад	грудень
1	2	3	4	5
Працевдатні особи	45	1 116,45	1 170,00	1 207,80
Діти віком до 6 років	130	2 730,00	2 861,30	2 953,60
Діти віком від 6 до 18 років	130	3 403,40	3 567,20	3 682,90
Діти віком від 18 до 23 років (за умови продовження навчання)	130	3 225,30	3 380,00	3 489,20
Особи, які втратили працевдатність, та інваліди	100	1 934,00	2 027,00	2 093,00

5. Від підвищення ПМ залежить також розмір одноразової адресної грошової допомоги, яку заклади вищої освіти (далі – ЗВО) виплачують випускникам у розмірі 5 ПМ для працевдатних осіб, устанавленого на 1 січня календарного року. Відповідну допомогу передбачено постановами КМУ від 26.09.2006 № 1361 «Про надання одноразової адресної грошової допомоги деяким категоріям випускників вищих навчальних закладів» та від 11.05.2011 № 524 «Питання оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери».

2022 року одноразова адресна грошова допо-

мога випускникам ЗВО становить (спеціалізація за профілями): педагогічний, медичний та фармацевтичний – 12 405 грн (ПМ для працевдатних осіб на початок року 2 481 грн x 5).

6. Відповідно до ст. 8 Закону від 13.05.2005 № 2342-IV «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» заклади освіти зобов'язані виплачувати випускникам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, одноразову грошову допомогу в розмірі 6 ПМ для осіб відповідного віку.

Таблиця 7. Одноразова адресна допомога випускникам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

(грн)

Отримувачі допомоги	Розмір за період		
	січень – червень	липень – листопад	грудень
1	2	3	4
Особи віком від 18 до 23 років, у яких у віці до 18 років померли батьки, та особи, які були віднесені до дітей, позбавлених батьківського піклування (2 481 x 6)	14 886	15 600	16 104
Особи віком від 6 до 18 років, у яких у віці до 18 років померли батьки, та особи, які були віднесені до дітей, позбавлених батьківського піклування (2 618 x 6)	15 708	16 464	16 998

Увага! Факт випуску з навчального закладу дитини, позбавленої батьківського піклування, є підставою для виплати одноразової грошової допомоги в розмірі не менше ніж 6 ПМ, устанавлених законом, незалежно від того, чи продовжує така дитина навчання в іншому навчальному закладі, чи працевлаштувалася (постанова Верховного Суду від 26.05.2020 у справі № 303/5848/16-а, адміністративне провадження № К/9901/38408/18).

Посадові оклади за ЄТС

На 2022 рік посадовий оклад працівника 1-го тарифного розряду за ЄТС (далі – т. р.) для бюджетної сфери планують підвищувати з 1 січня та 1 жовтня. Уже не перший рік для бюджетної сфери не передбачено прив'язки посадових окладів до розміру не нижче МЗП.

Нагадаємо, що відповідно до вимог ч. 5 ст. 6 Закону № 108 схема посадових окладів (тарифних ставок) працівників установ, закладів та організацій, які фінансуються з бюджету, формується на підставі:

- мінімального розміру посадового окладу (тарифної ставки), установленого урядом;
- міжпосадових (міжкваліфікаційних) співвідношень розмірів посадових окладів (тарифних ставок) і тарифних коефіцієнтів.

У Законі про Держбюджет на 2022 рік не передбачено встановлення посадового окладу працівника 1-го т. р. Тому посадовий оклад працівника 1-го т. р., якщо не будуть внесені зміни до постанови КМУ від 30.08.2002 № 1298, становить:

- з 1 січня 2022 року – 2 893 грн;
- з 1 жовтня 2022 року – 2 982 грн.

Тож наразі посадовий оклад працівника 1-го т. р. залишається на рівні, установленому з 01.12.2021, а отже, і посадові оклади не змінюються з 01.01.2022.

Планові розміри окладів з 01.01.2022 та з 01.10.2022 наведемо в табл. 8.

Таблиця 8. **Посадові оклади (тарифні ставки) працівників бюджетної сфери за ЄТС 2022 року** (грн)

Розряд	Тарифний коефіцієнт	Посадовий оклад (тарифна ставка, із заокругленням)	
		з 1 січня	з 1 жовтня
1	2	3	4
1-й	1,00	2 893	2 982
2-й	1,09	3 153	3 250
3-й	1,18	3 414	3 519
4-й	1,27	3 674	3 787
5-й	1,36	3 934	4 056
6-й	1,45	4 195	4 324
7-й	1,54	4 455	4 592
8-й	1,64	4 745	4 890
9-й	1,73	5 005	5 159
10-й	1,82	5 265	5 427
11-й	1,97	5 699	5 875
12-й	2,12	6 133	6 322
13-й	2,27	6 567	6 769
14-й	2,42	7 001	7 216
15-й	2,58	7 464	7 694
16-й	2,79	8 071	8 320
17-й	3,00	8 679	8 946
18-й	3,21	9 287	9 572
19-й	3,42	9 894	10 198
20-й	3,64	10 531	10 854
21-й	3,85	11 138	11 481
22-й	4,06	11 746	12 107
23-й	4,27	12 353	12 733
24-й	4,36	12 613	13 002
25-й	4,51	13 047	13 449

ВИСНОВКИ

Як бачимо, 2022 року залишається актуальною диференціація зарплати та дотримання міжкваліфікаційних співвідношень. Для працівників із 1–12-м т. р. посадовий оклад є нижчим, ніж рівень МЗП.

Якщо відбувається підвищення посадових окладів (тарифних ставок) за ЄТС, то постає потреба переглянути посадові оклади у штатних розписах бюджетних установ і внести зміни до них або ж перезатвердити їх.

Штатні розписи бюджетних установ затверджують в установленому порядку протягом місяця з початку року, тобто до 1 лютого (п. 45 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою КМУ від 28.02.2002 № 228).

Важливо, що відповідно до ст. 22 Закону про Держбюджет на 2022 рік для всіх категорій працівників установ, закладів та організацій бюджетної сфери, державних органів розмір зарплати (грошового забезпечення) може змінюватися лише в межах бюджетних призначень на оплату праці, передбачених у держбюджеті. Тобто підвищення зарплати потрібно здійснювати виходячи з коштів, передбачених у кошторисі.